

Asudə Talib qE-mailı Əzizova

Magistrant, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

ORCID: 0009-0005-0039-5561

E-mail: aysel.azizova.2001@mail.ru

ƏSAS VƏSAİTLƏRİN AMORTİZASIYA METODLARININ SEÇİMİ VƏ ONLARIN MALİYYƏ HESABATLARINA TƏSİRİ

Xülasə

Məqalədə müəssisələrdə mühasibat uçotunun təşkilinin əsas aspektləri, eləcə də təşkilatların səmərəliliyinin artırılmasında uçot siyasətinin əhəmiyyətindən bəhs edilir. Resurslardan daha səmərəli istifadə etmək və əsaslandırılmış idarəetmə qərarları qəbul etmək üçün idarəetmə uçotu sisteminin tətbiqinin zəruriliyinə xüsusi diqqət yetirilir.

Şirkətin maliyyə vəziyyətinin obyektiv mənzərəsinin formalaşdırılmasında uçot siyasətinin əhəmiyyəti vurğulanır. Müxtəlif amortizasiya üsullarının - düz xətt, istehsal və sürətləndirilmiş üsulların üstünlükləri və çatışmazlıqları təhlil edilir. Onların müxtəlif dövrlərdə aktivlərin, öhdəliklərin, kapitalın, gəlir və xərclərin dəyərində, habelə şirkətin maliyyə nəticələrinə təsiri təsvir edilmişdir. Metodlardan istifadənin iqtisadi məqsədəuyğunluğuna və onların müəssisənin strateji məqsədlərinə uyğunluğu təhlil olunur. Yaxşı işlənmiş uçot siyasəti və effektiv idarəetmə uçotu sistemi müəssisənin maliyyə vəziyyəti haqqında rəhbərliyin operativ məlumatlandırılmasına, idarəetmənin səmərəliliyinin artırılmasına və müsbət maliyyə nəticələrinin əldə edilməsinə kömək edir.

Açar sözlər: *mühasibat uçotu, strategiya, müəssisə, əsas vəsaitlər, metod.*

UOT: 33.0, 338.

JEL: O31, O32.

DOI: <https://doi.org/10.54414/UYGC4499>

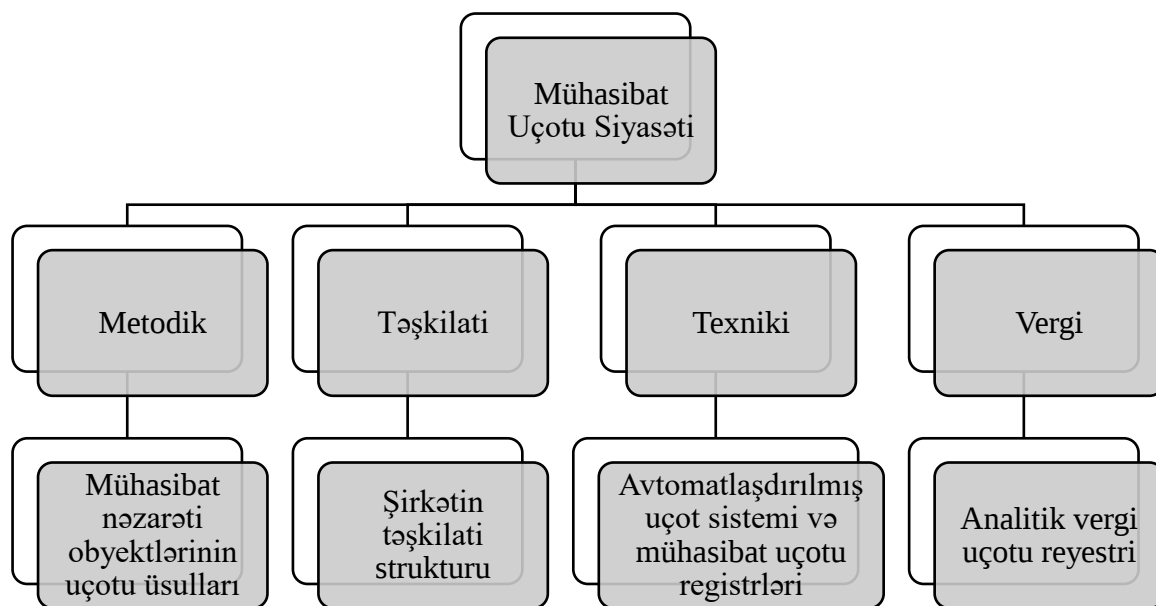
Giriş

Müəssisələrdə mühasibat uçotunun təşkili mühasibat uçotunun qurulması üçün əvvəlcədən seçilmiş tədbirlər, şərtlər və elementlər sistemidir. Bu səbəbdən təşkilatın işinin xüsusiyyətlərini, strukturunu, habelə digər şərtləri nəzərə alaraq tərtib edilən uçot siyasəti təşkilat fəaliyyətinin rolunu artırır. Mühasibat uçotu sisteminin formalaşdırılması prosesində olan müəssisələr idarəetmə uçotu sistemini tətbiq etməlidirlər. İdarəetmə sisteminin yaradılması müsbət maliyyə nəticəsi əldə etmək üçün resurslardan səmərəli istifadəyə daha ətraflı nəzarət yaratmaq məqsədi ilə həyata keçirilir.

Müasir rəqabət şəraitində müəssisə rəhbərləri müəssisələrin özlərinin inkişafında yaranan bu və ya digər problemin alternativ həll yollarını axtarmağa və nəzərdən keçirməyə məcbur olurlar.

Qəbul edilən istənilən qərar əsaslandırılmalıdır. Buna görə də təşkilatın idarə edilməsi prosesi kortəbii deyil, düşünülmüş və planlı olmalıdır. Bazar şəraitinin daim dəyişməsi ilə əlaqədar olaraq onun gələcək mövcudluğunun perspektivlərini müəyyən etmək üçün təşkilat müəssisələrin maliyyə vəziyyəti və fəaliyyətinin effektivliyi barədə rəhbərliyi operativ məlumatlandırmaq ehtiyacı ilə üzləşir. Bununla əlaqədar müəssisələrdə idarəetmə uçotu sistemi hazırlanır. İdarəetmə uçotu mühüm idarəetmə qərarlarının qəbulu üçün iqtisadi məlumatların yaradılmasına və istifadəsinə imkan verir [1, s. 67].

Müəssisələrin uçot siyasətinin əsas aspektlərinin təsnifatını aşağıdakı kimi aydın şəkildə nümayiş etdirmək olar:

Qrafik 1. Uçot siyasətinin aspektləri

Uçot siyasətinin təşkilati aspekti müəssisənin təşkilati strukturu, habelə təsərrüfat subyektinin uçot bölməsinin qurulması və onun digər bölmələr və məsuliyyət mərkəzləri ilə əlaqəsi haqqında təsəvvür yaradır.

Bir təşkilatın uçot siyasətini hazırlayarkən nəzərə almaq lazımdır ki, uçot siyasəti təşkilat rəhbərinin əmri ilə təsdiqlənir və imzalandıqdan sonra göstərilən sənəd hüquqi qüvvəyə malikdir. Bu səbəbdən hesabat ili üçün qəbul edilmiş maddələrin (fəaliyyət sahələrinin) bütün siyahısını əhatə etməlidir [2, s. 56].

Mühasibat uçotu üçün zəruri olan sintetik və analitik hesabları ehtiva edən işçi hesablar planı müəssisə tərəfindən aşağıdakı şərtlərdən asılı olaraq hazırlanır:

- müəssisələrin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin uçotu üçün hesablar planında və onun tətbiqi təlimatlarında təsərrüfat fəaliyyəti faktları (aktivlər, öhdəliklər, biznes, maliyyə əməliyyatları və s.) mühasibat uçotunda təqdim edilir;

- sahə xüsusiyyətlərindən, fəaliyyət növlərindən, hüquqi formasından və s. asılı olaraq müəssisə üçün xarakterik olan təsərrüfat əməliyyatları qrupları;

- təsərrüfat əməliyyatının maliyyə-iqtisadi məzmununu əks etdirən sənədin adı;

- mühasibat uçotunda dolğunluq, davamlılıq, məzmunun hüquqi formadan üstünlüyü tələblərini

yerinə yetirməkdə zəruri olan müəyyən əməliyyatın konkret tarixini müəyyən etməyə imkan verən sənədin hazırlanma tarixi;

- sənədin tərtib edildiyi şirkətin adı;

- tərtib edilən sənədin adına tam uyğun gəlməli olan təsərrüfat əməliyyatının məzmunu;

- təsərrüfat əməliyyatlarının pul və fiziki formada ölçülməsi;

- təsərrüfat əməliyyatının icrasına və onun düzgün tərtib edilməsinə cavabdeh olan vəzifəli şəxslərin adları, habelə bu şəxslərin şəxsi imzaları.

İlkin uçot sənədində mühasibat uçotu qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş rekvizitlərin olmaması mühasibat uçotu qaydalarının pozulmasıdır. Standart olmayan, vahid olmayan, ilkin uçot sənədlərinin bütün formaları təşkilatın uçot siyasətində təsvir olunur və ona əlavə olunur.

Daxili mühasibat hesabatı üçün sənədlərin formaları uçot siyasətində təsbit edilməli və daxili istifadəçilər üçün idarəetmə qərarları qəbul etmək və həm bütövlükdə müəssisənin, həm də onun struktur bölmələrinin təsərrüfat fəaliyyətinə nəzarət etmək üçün zəruridir.

Müəssisələrin fəaliyyətinin xüsusiyyətlərinə və mühasibat uçotu məlumatlarından istifadə edənlərin müxtəlif informasiya ehtiyaclarına görə onların tərtibi üsulları və ya vahid hesabat formaları mövcud deyildir. Daxili mühasibat hesabatı formalarının məzmunu müəssisənin

fəaliyyətinin xüsusiyyətləri - mülkiyyət forması, müəssisənin miqyası, fəaliyyətin sahə xüsusiyyətləri, təşkilati idarəetmə strukturu, istehsal prosesinin texnoloji xüsusiyyətləri, satış və təchizat fəaliyyətinin xüsusiyyətləri və s. ilə müəyyən edilir.

Müəssisənin uçot siyasəti inventarizasiyanın aparılması qaydasını aşağıdakı kimi təmin edir:

- inventarlaşdırma tarixləri;
- hesabat ilində ehtiyatların sayı;
- müəyyən edilmiş uyğunsuzluqların həlli proseduru;
- əmlak və öhdəliklərin siyahısı, habelə inventar şərtləri - mövcudluq, vəziyyət və qiymətləndirmə.

Əmlak və öhdəliklərin inventarizasiyanın təşkilati və texnoloji aspektinin bir hissəsi kimi uçot məlumatlarının emalı texnologiyası mühasibat uçotu məlumatlarının qeydə alınmasında əsas vasitələrin məcmusudur. Mühasibat uçotu prosesində istifadə üçün proqram məhsullarının seçimi müəyyən imkanlara əsaslanmalıdır [3]. Mühasibat uçotu siyasətində müəyyən edilmiş təsərrüfat əməliyyatlarının monitorinqi proseduru qanunilik, qanunauyğunluq baxımından ilkin uçot sənədlərində sənədləşdirilmiş və sonradan mühasibat uçotu registrlərində əks etdirilən təsərrüfat əməliyyatlarının mahiyyətinin yoxlanılmasını əhatə edir. Sonrakı nəzarət mühasibat uçotu siyasəti ilə müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq nəzarət tədbirlərinə cavabdeh şəxslər təyin edilməklə və mühasibat uçotu məlumatlarının emalının texnoloji prosesinin bütün mərhələlərinə nəzarət mərkəzləri (məntəqələri) ayrılmaqla həyata keçirilir.

Uçot siyasətinin metodoloji aspekti mühasibat uçotu obyektlərinin qiymətləndirilməsi üsullarını, fəaliyyətin maliyyə nəticələrinin formalaşması üçün onların uçotunun aparılması qaydasını və müəssisənin maliyyə vəziyyətinin qiymətləndirilməsini müəyyən edir. Əhəmiyyətlik və zərurət o şərtlə tanınır ki, maliyyə hesabatlarının istifadəçisi onlar haqqında məlumatı olmadan müəssisənin işinin nəticələrini etibarlı qiymətləndirə, maliyyə və əmlak vəziyyəti, pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında təsəvvür əldə edə bilməz. Bu üsullar müəssisənin illik maliyyə hesabatlarına daxil edilən izahat qeydində açıqlanmalıdır.

Normativ sənədlərdə icazə verilən variantlar əsasında mühasibat uçotu və hesabatda təşkilatın əmlakının və öhdəliklərinin qiymətləndirilməsi üsulları aşağıdakılardır:

1. Yarımçıq kapital qoyuluşlarını qiymətləndirərkən tərtibatçı (investor) üçün faktiki xərclərlə işləmək lazımdır.

2. Maliyyə qoyuluşları investor üçün faktiki xərclərin məbləğində nəzərə alınır.

Qiymətli kağızlar bazarının təcrübəli iştirakçıları qiymətli kağızların bazar dəyəri dəyişdikdə, qiymətli kağızlara maliyyə qoyuluşlarını yenidən qiymətləndirərək onları bazar qiymətləri ilə nəzərə ala bilərlər. Qiymətli kağızlar bazarının peşəkar iştirakçıları olmayan və fond birjasında listing edilmiş səhmlərə investisiyaları olan, kotirovkaları hesabat dövrünün sonuna mütəmadi olaraq balansda dərc edilən təşkilatlar onları bazar dəyərindən aşağı olduqda bazar dəyəri ilə təqdim edirlər.

3. Əsas vəsaitlər ilkin maya dəyərini təşkil edən faktiki məsrəflərdə nəzərə alınır. Müəssisə ildə bir dəfədən çox olmayaraq (hesabat ilinin əvvəlində) əsas vəsaitləri sənədləşdirilmiş bazar qiymətləri ilə indeksləşdirmə və ya birbaşa yenidən hesablama yolu ilə bərpa dəyəri ilə yenidən qiymətləndirmək hüququna malikdir [4, s. 261].

Balans hesabatında onlar qalıq dəyəri ilə göstərilir. Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi aşağıdakı üsullar vasitəsilə hesablanı bilər:

- xətti metod;
- istehsal olunmuş məhsulların (işlərin, xidmətlərin) həcminə mütənəsib olaraq maya dəyəri silinməklə;
- balansın azaldılması üsulu;
- faydalı istifadə müddətinin illərinin cəminə əsasən dəyərin silinməsi yolu ilə.

Xətti metodu tətbiq edərkən, amortizasiya olunan əmlakın hər bir maddəsi üçün hesablanmış amortizasiya dərəcəsi bu düsturla hesablanır:

$$K = (1/n) \times 100\%$$

burada K amortizasiyaya məruz qalan obyektin ilkin (əvəzetmə) dəyərinə faiz nisbətində orta amortizasiya normasıdır;

n – bu amortizasiya olunan əmlak obyektinin faydalı istismar müddətidir.

Norm MMC təşkilatı tərəfindən sement istehsalında istifadə olunan avadanlıq nümunəsindən istifadə edərək amortizasiyanın hesablanması üsullarının hər biri bu araşdırmada

hesablanmış və bu müəssisə üçün onlardan ən sərfəlisi seçilmişdir.

Tədqiqatın nümunəsi sement üyüdən dəyirman idi. Bu avadanlığın təxmini qiyməti 400000 AZN civarında dəyişir. Faydalı istifadə müddəti 10 ildir. $K=0.83\%$. Beləliklə, aylıq amortizasiya 3320 manat olacaq. İl ərzində isə 39840 manat olur.

Balansın azaldılması üsulu. İllik amortizasiya məbləği obyektin qalıq dəyərinə, onun faydalı istifadə müddətinə görə hesablanmış köhnəlmə normasına və illik köhnəlmə əmsalı 10% , sürətləndirici əmsala əsasən hesablanır. Amortizasiya məbləği aşağıdakı kimi olacaq:

1-ci il – $400\,000 \cdot 20 / 100 = 80\,000$ manat

2-ci il – $320\,000 \cdot 20 / 100 = 74\,000$ manat

3-cü il – $246\,000 \cdot 20 / 100 = 49\,680$ manat

4-cü il – $196\,320 \cdot 20 / 100 = 39\,264$ manat

5-ci il – $157\,056 \cdot 20 / 100 = 31\,411$ manat

6-cı il – $100\,516 \cdot 20 / 100 = 20\,103$ manat

7-ci il – $80\,412 \cdot 20 / 100 = 16\,082$ manat

8-ci il – $64\,330 \cdot 20 / 100 = 12\,866$ manat

9-cu il – $51\,464 \cdot 20 / 100 = 10\,292$ manat

10-cu il – $41\,171 \cdot 10 / 100 = 8\,234$ manat

Cəmi: 367063 manat

Faydalı istifadə illərinin cəmi ilə silinmə üsulu ilə illik amortizasiya dərəcəsi əsas vəsaitlər obyektinin ilkin dəyərindən və illik nisbətdən asılı olaraq müəyyən edilir, burada paylayıcı obyektin ömrünün sonuna qədər qalan illərin sayını göstərir və məxrəc obyektin faydalı istifadə dövrünün illərinin cəmini yazır. Məsələn:

Əsas vəsaitin dəyəri 260.000 manat təşkil edir. Faydalı istifadə müddəti 5 ildir. Beləliklə, faydalı illərin cəmi $1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9 + 10 = 40$ olacaqdır.

İlk istifadə ilində nisbət $10/50$, hesablanmış amortizasiyanın məbləği 80.000 manat olacaq.

İkinci fəaliyyət ilində əmsal $9/50$, hesablanmış amortizasiya məbləği 72000 manatdır.

3-cü il - 64000

4-cü il - 56000

5-ci il - 48000

6-cı il - 40000

7-ci il - 32000

8-ci il - 24000

9-cu il - 16000

10-cu il - 8000

Beləliklə, yuxarıda göstərilən dörd üsuldən üçünü təhlil edərək deyə bilərik ki, ölkənin mövcud iqtisadi vəziyyətini nəzərə alaraq, Norm

MMC-nin təşkilatı üçün ən sərfəli, faydalı istifadə illərinin miqdarına əsasən silinmə metodu hesab edilə bilər.

Əsas vəsaitlərin mənəvi və fiziki köhnəlməsi komissiya tərəfindən onun istismar müddəti başa çatmamış da müəyyən edilə bilər. Belə hallarda təşkilat silinmiş obyektin qalıq dəyərinə düşən “daxil edilmiş” ƏDV məbləğini bərpa etməyə və büdcəyə ödəməyə borclu deyil. Əsas vəsaitlərin ləğvi nəticəsində əldə edilmiş materialların və ehtiyat hissələrinin satışı üzrə əməliyyatlar (müvafiq lisenziya olduqda qiymətli metalların tullantılarının satışı istisna olmaqla) ümumi əsaslarla əlavə dəyər vergisinə cəlb edilir. Əsas vəsaitlərin ləğvi ilə əlaqədar çəkilmiş məsrəflər iqtisadi cəhətdən əsaslandırılmış və sənədləşdirilmək şərti ilə qeyri-istismar xərclərinin tərkibində əks etdirilir [5, s. 79]. Aktivin faydalı istifadə müddəti başa çatmamış silindikdə vergi uçotu məlumatlarına əsasən hesablanmış köhnəlmə məbləği qeyri-əməliyyat xərclərinə daxil edilir. Əsas vəsaitin ləğvindən sonra alınan təkrar emal edilə bilən inventar obyektlərinin dəyəri təşkilatın qeyri-əməliyyat gəliri kimi tanınır.

Mühasibat uçotu siyasətinin elementlərinin seçimi müəssisənin maliyyə hesabatlarının bütün formalarının göstəricilərinə, o cümlədən balans hesabatı (maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat), maliyyə nəticələri haqqında hesabat (ümumi gəlir haqqında hesabat), pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat, kapital hesabatı, illik maliyyə hesabatlarına təsir edir.

Bunun səbəbi, müəssisənin seçəcəyi mühasibat və ya qiymətləndirmə metodlarının hər birinin aktivlərin, öhdəliklərin, kapitalın dəyərinə və müəssisənin maliyyə hesabatlarının müxtəlif formalarında əks olunan gəlir, xərc və maliyyə nəticələrinin miqdarına birbaşa və ya dolaylı təsir göstərməsidir. Məsələn, əsas vəsaitlərin amortizasiyası metodlarının seçimi müəssisənin uçot siyasətinin elementidir. Düzxətli metodun praktikada tətbiqi bərabər istehsal həcmi ilə bərabər maya dəyərini təmin edir. Lakin bu, əsas vəsaitlərin çoxalmasının iqtisadi mahiyyətini əks etdirmədən onların qalıq dəyərinin təhrif olunmasına səbəb olur. Belə şəraitdə istehsal metodunun istifadəsi ən haqlıdır. Həqiqətən, ona uyğun olaraq amortizasiya ayırmalarının miqdarı birbaşa istehsal olunan məhsulların həcmindən

asılıdır. Çəkilən xərclər alınan gəlirlərə tam uyğundur, nəticədə maliyyə nəticələri obyektivdir. Lakin istehsal metodunun istifadəsi müəyyən bir obyektədən istifadə edərək gözlənilən istehsal həcmi müəyyənləşdirmək problemi ilə çətinləşir. Onun dəyəri amortizasiya istehsal dərəcəsini hesablamak üçün istifadə olunur [6, s. 34].

Əsas vəsaitlər əməliyyatın ilk illərində daha intensiv istifadə olunursa, sürətləndirilmiş amortizasiya metodlarının istifadəsi məqsəduyğundur. Sürətləndirilmiş metodların istifadəsi əsas vəsaitlərin istifadəsinin ilkin illərində maya dəyərinin artmasına və nəticədə gəlirliliyin azalmasına səbəb olur. Qabaqcıl kapitalın qaytarılmasının sürətləndirilməsi və əsas vəsaitlərin köhnəlməsinin azaldılması müsbətdir. Bütün amortizasiya metodlarından istifadə edərək əsas vəsaitlərin dəyəri tamamilə maya dəyərində silinir. Birinci dövrdə sürətləndirilmiş amortizasiya metodlarını tətbiq edərkən şirkət daha az qazanc əldə edəcək, sonrakı dövrlərdə isə daha çox olacaqdır. Nəticədə, dövrlərin cəmi, məsələn, düzxətli metoddan istifadə etməklə eyni qazanc əldə edəcəkdir. Müəssisə inflyasiyanın mənfi təsirini aradan qaldırmaq və əsas vəsaitləri tez bərpa etmək üçün sürətləndirilmiş amortizasiya metodlarını tətbiq etmək üçün ən sərfəlidir. Əsas vəsaitlərlə əlaqəli obyektlərin dəyər sərhədi və aşağı qiymətli uzunmüddətli maddi aktivlərin amortizasiya metodu da maliyyə nəticələrinə təsir göstərir [7, s. 45].

Nəticə

Mühasibat uçotu siyasətinin elementlərinin düzgün seçilməsi müəssisənin seçdiyi strategiyaya əsaslanır. “Daha sərfəli müəssisə” strategiyasına əməl olunarsa, müəssisənin minimum xərclərini və maksimum gəlir və maliyyə nəticələrini təmin edən elementlər seçilməlidir. Uçot siyasətinin hazırlanması mühasibat uçotunun çox vacib bir prosedurudur, çünki uçot siyasəti maliyyə hesabatlarında təqdim olunan təşkilatın maliyyə vəziyyətinin mənzərəsini modelləşdirmək üçün güclü bir vasitədir. Hesabat istifadəçiləri üçün onun hazırlanmasında istifadə olunan ölçmə bazasını bilmək vacibdir, çünki hesabatların

hazırlanmasında istifadə olunan qiymətləndirmələr onların təhlilinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir.

Mühasibat uçotu məqsədləri üçün mühasibat uçotunun Maliyyə və vergi amortizasiya metodlarına bölünməindən sonra bəzi əsas vəsaitlərin amortizasiya həcmi gəlir vergisinin miqdarına təsir göstərmir. Prinsipcə, müxtəlif mühasibat uçotu növlərinin ehtiyacları üçün müxtəlif amortizasiya metodlarından istifadə edilə biləcəyi bir vəziyyət mümkündür. Buna görə, yeni alınmış əsas vəsaitlər üçün amortizasiya metodunu seçərkən yalnız bu seçimin maliyyə uçotunun ehtiyacları üçün səbəb olacağı birbaşa nəticələr nəzərə alınmalıdır. Digər hallarda, maliyyə və vergi uçotu məlumatlarını mümkün qədər yaxınlaşdıran belə bir metodun seçimi ən rəşional görünür.

ƏDƏBİYYAT SIYAHISI

1. Лупикова Е. В. (2020). Бухгалтерский учет. Теория бухгалтерского учета: учебное пособие для вузов / Е. В. Лупикова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Москва: Издательство Юрайт, 245 с.
2. Larson K. D., Wilde J. J., Chiapetta B. (2007). Basic principles of accounting. In 2 volumes / trans. from English, for science ed. H.V. Hryhorash, T.V. Gerasimova. Dnipropetrovsk: Balance Business Books, 1336 p.
3. <https://paytm.com/blog/investment/assets-vs-liabilities-meaning-types-differences/>
4. Britchenko I. (2020). Optimization of commodity stocks the enterprise by means of HML-FMR clustering / I. Britchenko, M. Bezpartochnyi // Financial and credit activities: problems of theory and practice. Iss. 3 (34). pp. 259–269.
5. Səbzəliyev S. (2005). Maliyyə hesabatı. “İqtisad Universiteti” Nəşriyyatı, 314 s.
6. İmirhəsənli T. F., Qasımov R. Ə. (2009). Mühasibat uçotu. Dərs vəsaiti, Bakı: Qanun, 184 s.
7. Manafov Q.N. (2006), Sahibkarlıq fəaliyyətinin sosial-iqtisadi aspektləri. Bakı, 320 s.

Асуда Талиб АЗИЗОВА

Магистрант, Азербайджанский Государственный Экономический Университет

**ВЫБОР МЕТОДА АМОРТАЖА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА
ФИНАНСОВУЮ ОТЧЕТНОСТЬ****Резюме**

В статье говорится об основных аспектах организации бухгалтерского учета на предприятиях, а также о значении учетной политики в повышении эффективности деятельности организаций. Особое внимание уделено необходимости применения системы управленческого учета для более эффективного использования ресурсов и принятия обоснованных управленческих решений.

Подчеркивается важность учетной политики в формировании объективной картины финансового положения предприятия. Проанализированы преимущества и недостатки различных методов начисления амортизации – прямолинейного, производственного и ускоренного методов. Описано их влияние на стоимость активов, обязательств, капитала, доходов и расходов, а также финансовые результаты компании в разные периоды. Анализируется экономическая целесообразность использования методов и их совместимость со стратегическими целями предприятия. Грамотно разработанная учетная политика и эффективная система управленческого учета помогают оперативно информировать руководство о финансовом положении предприятия, повышать эффективность управления и достигать положительных финансовых результатов.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, стратегия, предприятие, основные средства, метод.

Asuda Talib AZIZOVA

Master's student, Azerbaijan State University of Economics

**CHOICE OF DEPRECIATION METHODS OF FIXED ASSETS AND THEIR IMPACT ON
FINANCIAL STATEMENTS****Resume**

The article discusses the main aspects of organizing accounting in enterprises, as well as the importance of accounting policy in increasing the efficiency of organizations. Special attention is paid to the need to apply a management accounting system in order to use resources more efficiently and make informed management decisions.

The importance of accounting policy in forming an objective picture of the company's financial condition is emphasized. The advantages and disadvantages of various depreciation methods - straight-line, production and accelerated methods - are analyzed. Their impact on the value of assets, liabilities, capital, income and expenses in different periods, as well as on the company's financial results, is described. The economic feasibility of using the methods and their compliance with the strategic goals of the enterprise are analyzed. A well-developed accounting policy and an effective management accounting system help to promptly inform management about the financial condition of the enterprise, increase management efficiency, and achieve positive financial results.

Keywords: accounting, strategy, enterprise, fixed assets, method.